

SUBIECTUL I

1. SEMNE DE PUNCTUAȚIE:

a. Virgula este semnul de punctuație care are următoarele funcții:

- Separă elementele unei enumerații: „zarzării, prunii, caișii”;
- Marchează o repetiție: „cobori încet, încet”;
- Desparte o structură sau un substantiv în vocativ: „Lună, tu, stăpâna mării, pe a lumii boltă luneci”;
- Separă o apozitie de restul enunțului: „Luna, martor protector al iubirii, devine o prezență permanentă în opera eminesciană”;
- Desparte o propoziție incidentă (intervenția eului liric sau a naratorului): „Iată, corbii, mi-am zis singur, și-am ...”;
- Marchează raportul de coordonare, stabilit între două propoziții de același fel: „Urăște-mă, iubește-mă, uită-mă”;
- Implică un raport de coordonare adversativă (iar, dar, însă, ci): „Nu știu ce faci tu, dar eu plec acasă.”

b. Linia de pauză are următoarele consecințe:

- Marchează elipsa unui predicat subînțeles: „Luna galbenă – o pată”, „Munții sunt înalți, dealurile – frumoase.”
- Separă o apozitie: „Luna – martor protector al iubirii – veghează îndrăgostiții.”;
- Desparte un enunț (frază sau propoziție) incident: „Nu știu ce ai făcut azi - mi-a spus mama supărată – pentru că nu te-ai dus la școală!”
- c. Punctele de suspensie sugerează sentimentele eului liric; separă două planuri (ex. interior – exterior; planul uman – natură; terestru – cosmic etc.)
- d. Semnul întrebării marchează un enunț interogativ;
- e. Semnul exclamării marchează un enunț exclamativ; exprimă uimirea eului liric sau alte sentimente;
- f. Punctul presupune încheierea enunțului;
- g. Punctul și virgula face trecerea de la o idee la alta, impunând o pauză lungă în vorbire.

2. SEMNE ORTOGRAFICE

a. CRATIMA este semnul ortografic care are următoarele funcții:

- la nivel fonetic, marchează elidarea unui sunet, respectiv reducerea unei silabe în pronunție;
- la nivel morfologic, unește două cuvinte diferite pronunțate împreună; uneori se folosește în cazul unor forme inversate de tipul: „venit-a; sta-vom”;
- la nivel prozodic, cratima conservă ritmul și măsura versurilor.

b. Apostroful – marchează elipsa unui sunet sau a unui grup de sunete; reduce o silabă în pronunție și ajută la conservarea ritmului și a măsurii.

3. CÂMPUL SEMANTIC – este format din cuvintele care se înrudesesc din punct de vedere semantic – ex. câmpul semantic al prieteniei este format din: amic, prieten, dușman, răutate etc;

4. FAMILIE LEXICALĂ este formată din termenii care pornesc de la un cuvânt de bază; ex. frunză – înfrunzit, frunziș, a înfrunzi, neînfrunzit, frunzișoară,

5. SENS DENOTATIV – SENS CONOTATIV

- sens denotativ – sens propriu;
- sens conotativ – sens figurat.

6. OMONIME – cuvinte cu formă identică și sens total diferit (Mi-e somn. Am prins un somn.);

7. CUVINTE POLISEMANTICE – cuvinte cu formă identică și sens diferit (Îl bat colegii de clasă. Eu bat covorul.);

8. SINONIME CONTEXTUALE – cuvintele care au același înțeles cu sensul din text al termenului precizat;

GENUL LIRIC (POEZIA)

1. MĂRCILE EULUI LIRIC:

- a) verbe la persoanele I sau a II a singular sau plural – dorm, vezi, cântăm etc.;
- b) pronumele la persoana I sau a II a singular sau plural – tu, voi etc.;
- c) substantive în vocativ: „Naturo, tu ca o virgină...”
- d) adjective pronominale posesive, cu forme de persoana I sau a II a: mea, ta, noastră etc;
- e) enunțuri exclamative;
- f) enunțuri interrogative;
- g) interjecții;

2. LIRISMUL

- lirismul subiectiv, presupune unicitatea perspectivei lirice și apar mărcile eului liric (mărcile subiectivității): forme verbale și pronominale de persoanele I sau a II a; interjecții, enunțuri interrogative și exclamative; adjective pronominale posesive la persoana I sau a II a;
- lirismul obiectiv, presupune disimularea eului liric în spatele unor măști lirice (ex., în poemul „Luceafărul” apar: Luceafărul, fata de împărat, Cătălin, Demiurgul) și se adaugă verbe și pronumele la persoana a III a;

3. POEZIA EPICĂ – POEZIA LIRICĂ

- a) poezia lirică presupune utilizarea lirismului subiectiv, cu trăsăturile amintite mai sus;
- b) poezia epică este asociată lirismului obiectiv, cu mărcile specifice;

4. CALITĂȚI ALE STILULUI POETIC

- expresivitatea – calitatea stilului poetic dovedită printr-o varietate a figurilor de stil și a imaginilor artistice (exemple de figuri de stil și de imagini artistice);
- ambiguitatea este o calitate a stilului poetic, întâlnită la poeții contemporani, neomoderniști care presupune un limbaj aparent simplu, dar apare dificultatea interpretării; apare o dublă cheie de interpretare (Nichita Stănescu – poezii interpretate din perspectiva temei iubirii sau a creației);

- sugestia – presupune semnificațiile noi pe care le redă textul poetic (2-3 figuri de stil comentate); un element din plan exterior sugerează o stare de spirit (de regulă, sugestia se manifestă în lirica simbolistă);
- reflexivitatea – calitate a limbajului poetic din liric modernistă (Barbu, Blaga) care presupune un imaginar poetic abstract; este prezentă contemplarea lumii sau meditația de natură filosofică, apar concepte filosofice sau abstracte, epurate de latura afectivă; textul modernist devine o confesiune directă asupra experiențelor general umane, văzută sub forma unui monolog interior sau adresat;

5. IMAGINI ARTISTICE – o imagine este cât un vers sau chiar două;

6. DESCRIEREA este modul de expunere prin care este realizat un tablou de natură; predomină imaginile vizuale care alternează cu cele auditive; predomină, la nivel morfologic, substantivele și adjectivele; iar la nivel stilistic, apar figuri de stil cum ar fi: epitetul, personificarea, comparația, inversiunea, enumerația, repetiția.

7. MONOLOGUL ADRESAT apare în textele în care eul liric nu primește niciun răspuns (ex., la Eminescu, îndrăgostitul își cheamă iubita care nu-i răspunde, pentru că est moartă).

8. UTILIZAREA PERSOANEI a II a – este o dovadă a monologului adresat; eul poetic nu primește răspuns.

9. ELEMENTE DE PROZODIE (VERSIFICAȚIE):

- a) structură prozodică clasică: strofă, versuri cu rimă (împerecheată, încrucișată, îmbrățișată), ritm;
- b) structură prozodică modernă:
 - inegalitatea strofelor sau lipsa împărțirii în strofe;
 - versul alb sau liber (fără ritm sau rimă);
 - inegalitatea versurilor;
 - **tehnica ingambamentului** – continuarea ideii dintr-un vers în următorul, scris cu literă mică;

10. ARTA POETICĂ – este creația lirică, în versuri, în care autorul își exprimă concepția despre rolul poetului și al poeziei;

11. REFRENUL este versul care se repetă, prezent mai ales în lirica simbolistă, preluat și de moderniști sau neomoderniști;

12. TEHNICA INGAMBAMENTULUI presupune continuarea ideii dintr-un vers în următorul, scris cu literă mică;

13. TIMPURILE INDICATIVULUI – VALOARE EXPRESIVĂ

- prezentul – plasează acțiunea în prezentul etern și sugerează eternitatea, permanența; timpul pare că stă în loc, într-un prezent veșnic;
- imperfectul (cântam) exprimă o acțiune începută în trecut, dar neterminată încă; verbele la acest timp exprimă continuitatea, continuitatea, permanența;

- perfectul compus (am strigat) exprimă o acțiune începută în trecut și terminată deja; de regulă, ilustrează trecutul care nu se poate reîntoarce;
- perfectul simplu (fu, spuse) este un timp care sugerează asprimea, duritatea; acțiunea este începută și terminată într-un trecut apropiat; perfectul simplu este timpul regretelelor, al nostalgiei;
- mai mult ca perfectul (spusese) exprimă o acțiune începută în trecut, dar terminată înaintea unei alte acțiuni trecute; acțiunea sugerează un trecut îndepărtat;
- viitorul exprimă o acțiune ca va avea loc, exprimă speranța împlinirii;

14.MODURILE VERBULUI – VALOARE EXPRESIVĂ

- a) Indicativul (cânt)este modul certitudinii, exprimă siguranța împlinirii;
- b) Conjunctivul (să cânt) exprimă o acțiune posibilă, realizabilă, dar incertă; este modul speranței și al dezamăgirii;
- c) Condițional-optativ (aş cânta) este modul dorinței și al condițiilor;
- d) Imperativul (Cântă!, Cântați!) exprimă o poruncă, un îndemn, o rugămintă.

GENUL EPIC (PROZA)

1) PERSPECTIVA NARATIVĂ

- **Perspectiva narativă obiectivă** implică un narator obiectiv, care redă evenimentele la persoana a III a, comportându-se ca un martor detașat, neutru, neimplicat; totodată, naratorul este omniscient (știe mai multe decât personajele), omniprezent (prezent în spatele personajelor). Viziunea naratorului este „din spate”, focalizarea este zero, iar naratorul este heterodiegetic.
- **Perspectiva narativă subiectivă** implică un narator subiectiv, care prezintă evenimentele la persoana I, devenind și personaj. Viziunea este „împreună cu”, focalizarea internă, iar naratorul este supranumit homodiegetic.

2) NARATORUL

- **Naratorul obiectiv** redă evenimentele la persoana a III a, comportându-se ca un martor detașat, neutru, neimplicat; totodată, naratorul este omniscient (știe mai multe decât personajele), omniprezent (prezent în spatele personajelor). Viziunea naratorului este „din spate”, focalizarea este zero, iar naratorul este heterodiegetic.
- **Naratorul subiectiv** prezintă evenimentele la persoana I, devenind și personaj. Viziunea este „împreună cu”, focalizarea internă, iar naratorul este supranumit homodiegetic.

3) CALITĂȚILE STILULUI EPIC

ORALITATEA este calitatea stilului întâlnită în creațiile epice, dovedită prin prezența arhaismelor, regionalismelor, termenilor populari, a expresiilor și locuțiunilor, a proverbelor și a zicătorilor.

4) MĂRCILE SUBIECTIVITĂȚII sunt:

- verbele la persoanele I sau a II a singular sau plural – dorm, vezi, cântăm etc.;
- pronumele la persoana I sau a II a singular sau plural – tu, voi etc.;

- substantive în vocativ: „Naturo, tu ca o virgină...”
- adjective pronominale posesive, cu forme de persoana I sau a II a: mea, ta, noastră etc;

5) MODALITĂȚI DE CARACTERIZARE

- caracterizarea directă, făcută de narator, alte personaje sau de către personajul însuși (autocaracterizare);
- caracterizarea indirectă reiese din vorbele, faptele, gândurile personajului.

GENUL DRAMATIC (PIESA DE TEATRU)

- 1) PIESA DE TEATRU este creată cu scopul de a fi reprezentată pe scenă sub forma unui spectacol;
- 2) INDICAȚIILE SCENICE (didascaliile) sunt intervenții ale autorului care se adresează regizorilor sau actorilor în text, didascaliile apar între paranteze. Ele oferă informații despre decor, vestimentație, mimică, gestică, mișcare scenică. Totodată, indicațiile de regie pot apărea la începutul scenei sau actului pentru a descrie decorul sau pentru a oferi anumite informații despre personaje.
- 3) STRUCTURA unei piese de teatru este diferită, pentru că apar **acte** (subdiviziuni ale piesei care presupun schimbarea decorului); **scene** sau **tablouri** (subdiviziuni ale actului care presupun intrarea sau ieșirea unor personaje).
- 4) MODURILE DE EXPUNERE specifice sunt dialogul, respectiv monologul dramatic. Descrierea și narațiunea sunt rar întâlnite, putând apărea în didascalii sau în replicile unui personaj.
- 5) Intervenția unui personaj se numește REPLICĂ, iar **numele** acestuia o precedă.
- 6) DIALOGUL / MONOLOGUL LIRIC au un dublu rol:
 - conturarea subiectului născut din schimbul de replici;
 - caracterizarea indirectă a unui personaj;
- 7) SUBIECTUL operei se naște din schimbul de replici.